

Icke-existens tema för japansk filmskapare

Yasujiro Ozu dog 1963 men hans filmer lever vidare. Med långa tagningar i ögonhöjd skapar han ett lugn för åskådaren. Ofta handlar filmerna om relationer mellan vuxna barn och deras föräldrar.

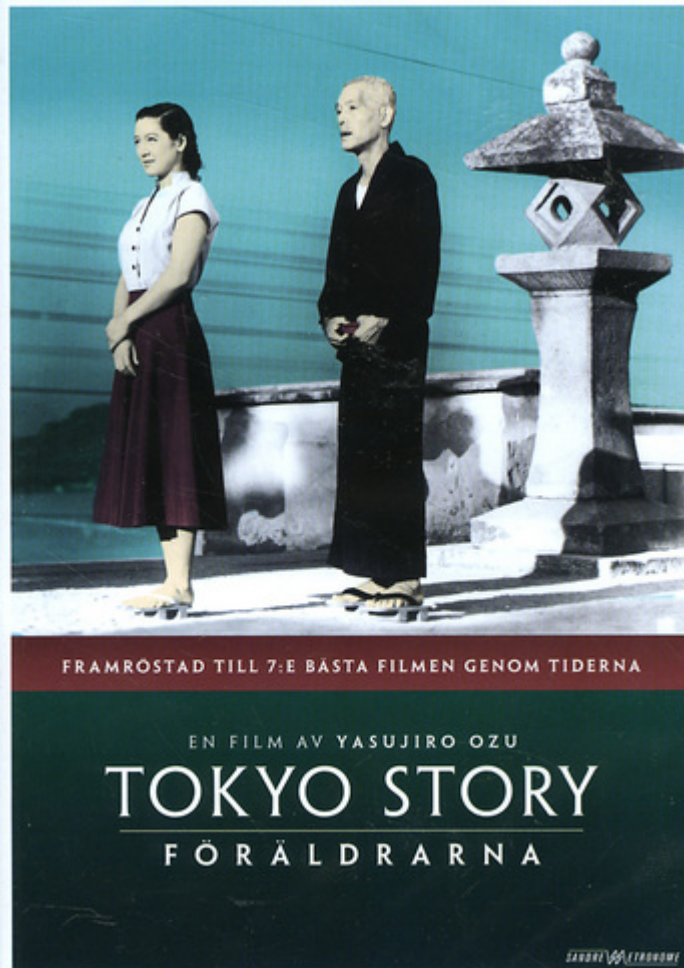
Den japanske filmskaparen **Yasujiro Ozu** var zenbuddist och för honom var det filosofiska konceptet Mu (ickeexistens) så stort att hans namn inte finns på hans grav i Kita-Kamakura utanför Tokyo. Det står bara □ som betyder just detta.

Denna filosofi överför han till sina filmer genom långa tagningar och fokus på helt vanliga objekt som kan finnas i ett hem, som en stol, ett bord, en brandsläckare. Det skapar ett stort lugn och det blir tid för oss åskådare att ta en paus och bara fundera över handlingen. Han håller kameran väldigt lågt, så vi kommer i ögonhöjd och närmare karaktärerna som ofta sitter på traditionella tatami-mattor.

När det kommer till relationer handlar det gärna om relationer över generationer. Mellan vuxna barn och föräldrar eller mellan äldre människor och yngre bekanta. Ett tema i Ozus filmer är när barnens kärlek till sina föräldrar är så stor att de inte vill gå vidare i livet, ett annat en förälders oförståelse för det nya och barnens likgiltighet för det gamla.

Ozu levde mellan 12 december 1903 och 12 december 1963, och blev alltså exakt 60 år gammal. Han skapade filmer mellan 1927 och 1962.

När jag läste filmkunskap på Jakobsbergs Folkhögskola i början av 2000-talet fördjupades mitt intresse för Japan då jag kom i kontakt med Yasujiro Ozus filmer.

Föräldrarna från 1953

En av mina favoritfilmer är *Tokyo Story* – på svenska *Föräldrarna* från 1953. Den handlar om ett äldre par som bestämmer sig för att hälsa på två av sina fyra levande barn i Tokyo. Sonen är en allmänläkare och dottern har en frisörsalong. De är väldigt upptagna med sina liv och har inte tid för sina föräldrar utan bestämmer att änkan till deras avlidna bror, Noriko (för övrigt en av Ozus favoritskådespelerskor **Setsuko Hara**) ska visa runt dem i Tokyo. Det gör hon med glädje eftersom deras närvaro betyder mer för henne.

För att ytterligare fylla upp deras tid under besöket skickar barnen sedan föräldrarna till en kurort med varm källa söder om Tokyo. Tyvärr trivs de inte så bra, det är lite för bullrigt för dem och mamman får hälsoproblem, så de bestämmer sig för att avbryta sin resa helt och åka hem.

Väl hemma blir modern sämre och avlider efter en tid och de fyra kvarlevande barnen samt Noriko samlas på nytt. Dock får vi inte ta del av dödsögonblicket eller begravningen utan hur karaktärerna relaterar till varandra efteråt.

Det är mycket specifikt för Ozu att han aldrig visar de dramatiska händelserna, så som i detta fall dödsögonblicket, begravningen eller ett bröllop. En möjlig tolkning av detta är det filosofiska konceptet av Mu. Händelser är ickeexisterande, de är egentligen inte relevanta i våra liv, de är tomheten mellan det verkligt meningsfulla. Det är inte en del av hur vi egentligen relaterar till varandra.

Många av Ozus filmer finns nu i sin helhet på Youtube och jag hoppas innerligt att ni utforskar dessa filmer och låter dem berika era liv som de gjort för mig..

Anna Andrén